

KÖNYVTÁROS

027
1973 MAJ - 3

244

A könyvtári kiadványok cseréje

Szakmai tanácskozásokon, a Könyvtáros hasábjain, magánbeszélgetésekben stb. gyakran került szóba az utóbbi években a könyvtárközi együttműködés fokozása. Felmerült az az óhaj is, hogy a megyei könyvtárak tájékozottassák egymást kiadványaikról. Régi gond ugyanis, hogy ezek a kiadványok nem mindig jutnak el a többi könyvtárhoz, vagy ha eljutnak is, nem elegendő példányszámban. Ennek egyik oka az, hogy a könyvtárak általában a várható kereslet ismerete nélkül határozzák meg a példányszámot, amely nem egy esetben alatta marad a tényleges, országos igényeknek. Tovább rontja a helyzetet, hogy a megjelent kiadványokról sem mindig értesülnek a könyvtárak, tehát még könyvtárközi kölcsönzéssel sem tudják megszerezni és használni azokat. Egyre sürgetőbbé vált tehát a feladat: a könyvtári kiadványok országos cseréjének, nyilvántartásának valamilyen formában történő megoldása.

A múlt év végén a gondolat testet öltött, megtörténtek az első határozott lépések az információ-közvetítés megvalósítása érdekében. A Könyvtártudományi és Módszertani Központ kezdeményezésére a Hajdú-Bihar megyei Könyvtár vállalkozott a szolgáltatás megszervezésére. Vállalkozásának lényege: előzetes jelzések alapján értesíti a készülő kiadványokról az együttműködésben részt vevő könyvtárakat, s hasonló tájékoztatást ad a megjelent kiadványokról is. Az együttműködésbe egyelőre a közművelődési könyvtárhálózatok központjait (19 megyei könyvtár, a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár, 5 megyei város könyvtára, 2 SZMT Könyvtár) vonjuk be. Természetesen lehetőség van arra is, hogy a megyei könyvtárak a hálózati egységek kiadványairól is tájékozottassák egymást a szolgáltatás keretében.

Az információ-közvetítés az említett könyvtárak valamennyi kiadványára kiterjed. Nemcsak a bibliográfiákat és más tájékoztatói segédleteket kísérjük figyelemmel, hanem a periodikákat (könyvtári híradók, rendszeres időközönként megjelenő sorozatok stb.), a módszertani útmutatókat stb. is. Fontosnak tartjuk a helyismereti kiadványok számbavételét, mert ezek módszertani szempontból más könyvtárak számára is hasznosak lehetnek, vagy helyismereti jellegük ellenére országos érdeklődésre tarthatnak számot (pl. neves írók, kiemelkedő történelmi események helyi vonatkozásai). Formai kivételt sem teszünk: a könyvekről, füzetekről, aprónyomtatvány-jellegű sokszorosítványokról, röplapokról, ex librisekről stb. egyaránt kérünk és küldünk információkat.

A kiadványok előzetes adatait a könyvtárak nyomtatványon („Bejelentő lap”) közlik legkésőbb hat héttel a nyomásra, illetve a sokszorosításra való adás előtt. A bejelentéseket a Hajdú-Bihar Megyei Könyvtár a kellő példányszámban sokszorosítja, és rendszeresen, legalább havi egy alkalommal továbbítja a többi intézménynek. A könyvtárak a „Bejelentő lap” adatai alapján közvetlenül a közreadó könyvtártól rendelhetik meg a szóban forgó kiadványt, kiadványokat. Kb. hat hét alatt lezajlik az adatok továbbítása és a megrendelések lebonyolítása, így a könyvtárak kiadványaikat az igényeknek megfelelő példányszámban állíthatják elő.

Az együttműködésbe bekapcsolódó könyvtárak az elkészült kiadványokból három példányt megküldenek a Hajdú-Bihar megyei Könyvtárnak, nyilvántartás és megőrzés céljából. Ezekről havonta jegyzék készül, a legfontosabb adatok (kiadó, cím, szerző, szerkesztő, jelleg, terjedelem stb.) feltüntetésével. A jegyzéket szintén megkapják a vállalkozásban részt vevő intézmények. A kiadványokból a Debreceni Megyei Könyvtár különgyűjteményt hoz létre, amely a könyvtárközi kölcsönzés útján bármelyik hazai könyvtárnak rendelkezésére áll.

A szolgáltatás, vállalkozás elveinek tisztázása, szervezeti problémáinak megoldása és a lebonyolítás módjának meghatározása után, ez év januárjában a Debreceni Megyei Könyvtár a Könyvtártudományi és Módszertani Központtal közösen levelet intézett a fentebb felsorolt könyvtárak vezetőihez. E levél tájékoztatta a könyvtárakat a vállalkozás céljáról, lényegéről, formájáról. A közölt elképzelések, elgondolások kedvező visszhangra találtak. Valamennyi könyvtár részt kíván venni az együttműködésben, többségük már a „Bejelentő lap”-okat is elküldte, sőt néhány helyről az eddig megjelent kiadványok 3—3 példánya is megérkezett Debrecenbe. Ezekről a könyvtár egy jegyzéket már közzé is tett.

A könyvtárak egyöntetű csatlakozása az akcióhoz azt bizonyítja, hogy a szolgáltatás valóban fontos és hasznos. Mivel a vállalkozás még nagyon rövid múltra tekinthet vissza, korai volna beszélni a tapasztalatokról, a felmerülő problémákról. Ezekről egy későbbi időpontban szeretnénk majd beszámolni. Most csupán annak a reményünknek adunk kifejezést, hogy a vállalkozást a továbbiakban is siker kíséri, s a

szolgáltatás révén valóban megvalósul majd a közművelődési könyvtári kiadványok országos cseréje, nyilvántartása. Reméljük azt is, hogy a kölcsönös informálódás hozzájárul majd a közművelődési könyvtári munka, ezen keresztül az egész magyar könyvtárügy színvonalának emeléséhez.

Bényei Miklós